

PRIJEDLOZI ZA UNAPREĐENJE SREDNJOŠKOLSKOG OBRAZOVANJA ZA POTREBE TURIZMA U HRVATSKOJ

MINT, Zagreb

Dr. sc. Sanda Čorak
Dr. sc. Renata Tomljenović

Ciljevi – odgovoriti na pitanja:

Što unaprijediti?

- artikulirati prijedloge za unapređenje sustava strukovnog odgoja, obrazovanja i osposobljavanja tako da je obrazovanje za turizam na visokoj razini kvalitete, a tijekom radnog vijeka omogućuje nadograđivanje postojećih i usvajanje novih znanja i vještina kako bi one u svakom trenutku bile primjerene turističkom sektoru koji obilježavaju stalne i brze promjene

Kako unaprijediti?

- uspostaviti referentni okvir kao polazište za rasprave o unapređenju srednjoškolskog strukovnog obrazovanja za turizam i ugostiteljstvo te osnovu za formuliranje autonomnih politika obrazovanja kadrova Ministarstva turizma.

Metode rada

Sugovornici:

- MZOS – Odjel za strukovno obrazovanje
- ASOO – Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
- MINPO – Služba za strukovno obrazovanje i razvoj obrta
- HOK – Odjel za obrazovanje
- Hrvatski zavod za zapošljavanje
- HGK
- UHPA
- KUH
- Bluesun – Odjel za ljudske resurse
- TZ grada Zagreba

Stanje SSO

Rezultati

Problemi i preporuke

T&U programi

- **Četverogodišnji**
  - Hotelsko-turistički tehničar (HTT)
  - Turističko-hotelijski komercijalist (THK) – noviji program
  - Agroturistički tehničar

- **Trogodišnji programi:**
  - Kuhar
  - Konobar
  - Slastičar
  - školski model
  - JMO model

Programi, učenici, škole

**Broj
učenika**
(šk.g.
2011/2012)

- Turističko-ugostiteljska zanimanja treća najpopularnija po broju upisanih učenika
- U prve razrede upisalo se oko 5.800 učenika (od ukupno 53.500 u sve srednje škole)
- 55% u trogodišnje, 42% u četverogodišnje
- prednjači kontinentalna Hrvatska, gdje se upisalo 57% učenika, potom makroregija Južni Jadran s 28% te regija Sjeverni Jadran s 15%

**Mreža
škola**

- 17 specijaliziranih škola
- 74 škole na kojim se izvode TU programi
- geografski raspršena
- usitnjena

Problemi SSO – učenje umjesto poučavanja

Reforma obrazovnog sustava

Strateški dokumenti i zakoni:

- Strategija razvoja sustava srednjoškolskog strukovnog obrazovanja 2008 – 2013.
- Zakon o odgoju i obrazovanju
- Zakon o srednjem strukovnom obrazovanju
- Zakon o obrtu (regulira obrazovanje za 61 vezanih obrta – tzv. JMO model)
- Nacionalni okvirni kurikulum – regulira opći obvezno obrazovanje u strukovnim školama
- Prijedlog Zakona o hrvatskom kvalifikacijskom okviru
- Smjernice za strategiju odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije (2012)
- Prijedlog nacionalne strategije osiguranja kvalitete u strukovnom obrazovanju

Ostalo:

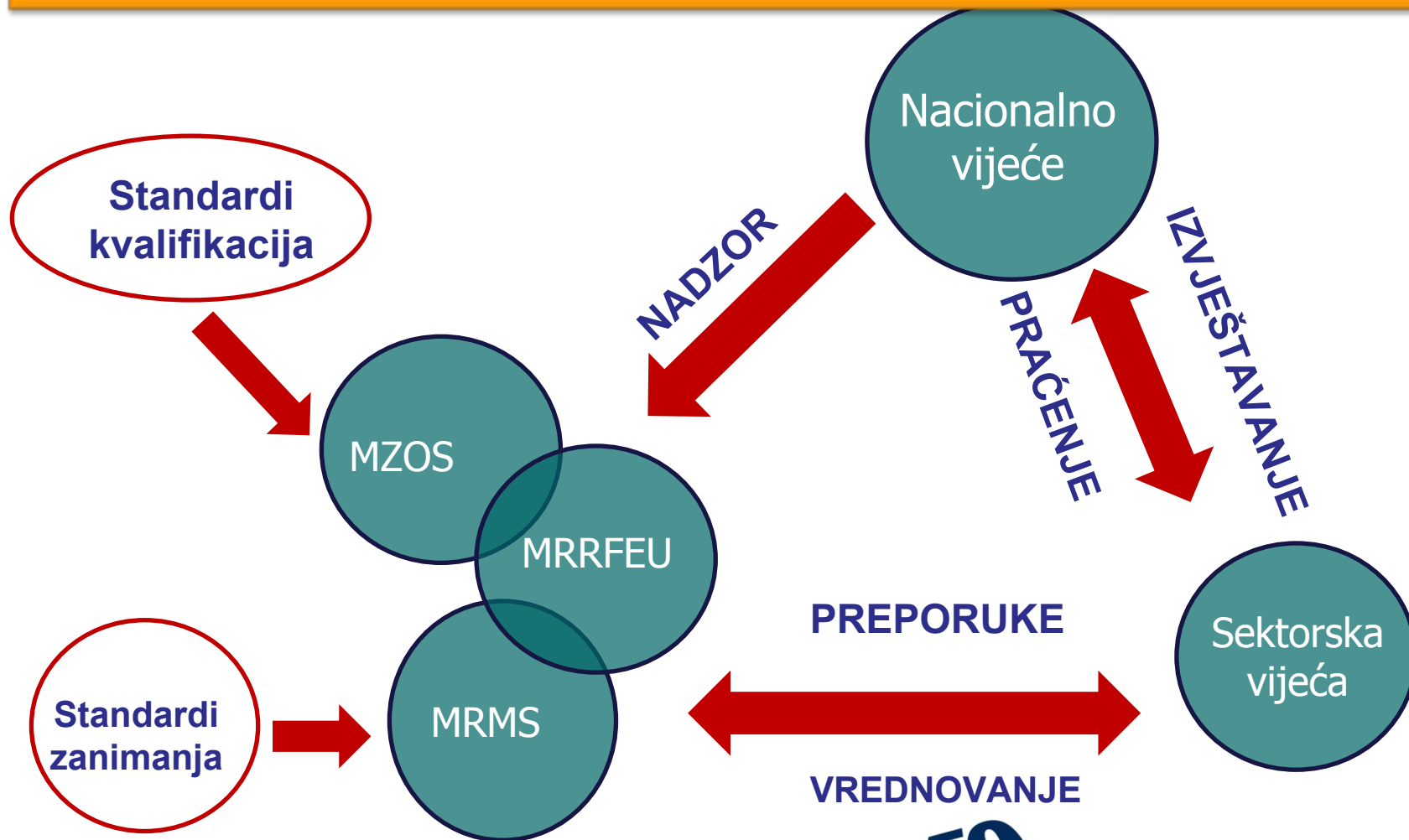
- Metodologiju za izradu standarda zanimanja, standarda kvalifikacija i strukovnih kurikuluma
- Standarde zanimanja, kvalifikacija i kurikulume za HTT i kuhara
- JMO programe i rezultate praćenja kvalitete

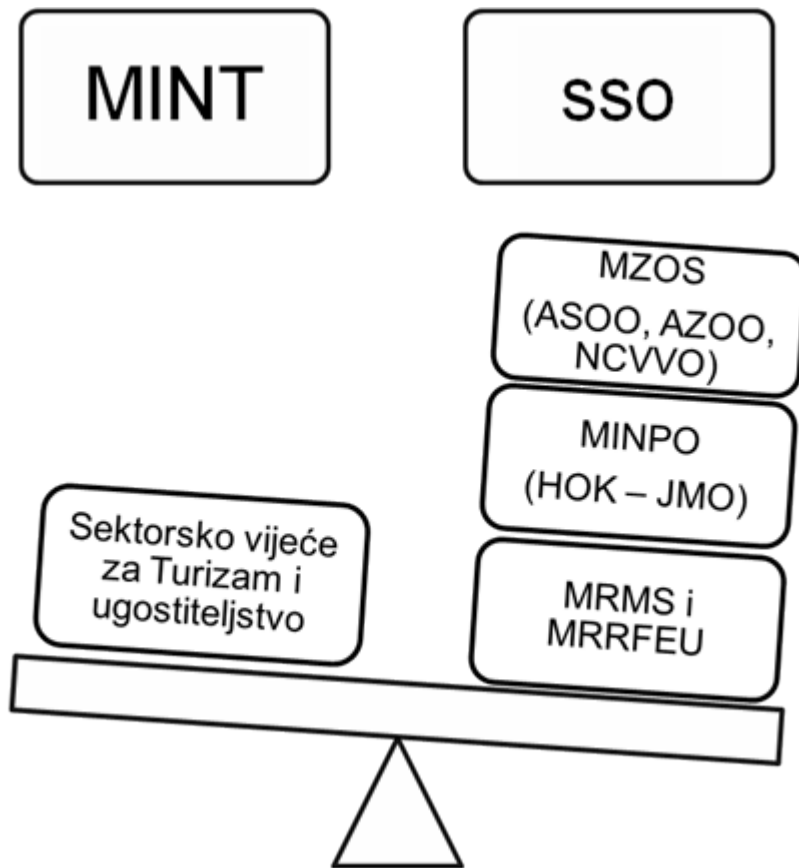
Transformacija sustava SSO

- **Reforma sustava obrazovanja**
  - službeno – od centraliziranog reguliranja procesa prema kvalitetnim ishodima učenja (standard zanimanja → standard kvalifikacije → kurikulum)
  - spora, zaostaje za predviđenom dinamikom (standardi zanimanja trebali su biti gotovi do kraja 2012, kurikuluma do kraja 2013); definirano, ali ne i odobreno za:
    - kuhar
    - hotelsko-turistički tehničar
  - zasnovana na novoj metodologiji strukovnih kurikuluma – kompleksna, puno razumljivija obrazovnom sustavu nego privatnom sektoru

Dionici sustava obrazovanja temeljem HKO-a

MINT u sustavu SSO-a

OSNOVNO PITANJE:

Unutar ove strukture, što MINT može učiniti kako bi unaprijedio srednjoškolsko strukovno obrazovanje za kadrove potrebne turizmu i ugostiteljstvu?

Prilagodba tržištu rada

- **Problemi**

- potrebe poslodavaca
  - istraživanja potreba – niski odaziv poslodavaca (Profil sektora, HOK-ove ankete, Istraživanje tržišta rada)
- profil sektora – ključni pokazatelji za prilagođavanje strukovnog obrazovanja potrebama tržišta rada – kompleksan, kombinira nekoliko baza podataka
- baze podataka – ASOO (Vetis), MZOS (eMatrica), HOK (JMO programi) – dostupnost? diseminacija?

SSO za T&U i tržište rada

PREPORUKE:

- Za Sektorsko vijeće pripremati i ažurirati potrebne pokazatelje slijedom metodologije Profila sektora
- Obučiti osobe u MINT-u za korištenje agregirane baze podataka HZZ-a (po njezinoj uspostavi)

Kvaliteta - kompetencije i ishodi učenja

PROBLEMI

- Nema objektivnih pokazatelja o kvaliteti strukovnog obrazovanja za turizam i ugostiteljstvo
- Poslovi u T&U shvaćeni s tehničkog stajališta kao poslovi niže razine složenosti
- Novi kurikulumi (opće-obrazovni i strukovni)
  - spor proces
  - promjene nerijetko kozmetičke prirode

- **Kompetencije koje nedostaju** (rezultati dubinskih intervjua) – uglavnom opće kompetencije:
  - vještine komunikacije
  - elementarna pismenost
  - pro-aktivnost
  - pristojno ponašanje
  - poduzetništvo
  - multikulturalnost
  - kultura uslužnosti /gostoljubivosti
  - praktična znanja (npr. ispuniti obrasce, izdati računa, dnevni obračun, osnovni software-i, rezervacije)

**NOVI
KURIKULUMI TO
NE RJEŠAVAJU**

50

godina u službi turističkog razvoja
years in the service of tourism development

Vještine i kompetencije

PREPORUKE

- **Zauzimati se da se u standardima kvalifikacije i kurikulumima ugrađuju opće kompetencije kao važni ishodi učenja**
- **Senzibilizirati poslodavce o:**
  - prednostima zapošljavanja osoba sa strukovnim kvalifikacijama
  - važnosti općih kompetencija za obavljanje poslova u turističko-ugostiteljskim zanimanjima
  - potrebi privlačenja i zadržavanja dobrih učenika te gradnje imidža dobrog poslodavca
- **Nastaviti popularizaciju T&U zanimanja, s naglaskom na zanimanje konobara**

Zanimanjima budućnosti

PROBLEMI

•Danas zanemareno

- sva pažnja usmjerena na postojeće programe
- osobito HTT i kuhar

•Potrebe:

- hotelski wellness
- animacija (najčešće najlošije ocijenjen element ponude)
- kamping turizam i drugi specijalni oblici turizma
- osnovne vještine kod pomoćnog osoblja

Obrazovanje za budućnost

PREPORUKE

- Identificirati zanimanja/kvalifikacije potrebne za turizam posebnih interesa i neposrednu budućnost
- Razviti/poticati izradu parcijalnih kurikuluma (izborni u SS ili dio cjeloživotnog obrazovanja)

Problematika prakse (škola, poslodavac)

PROBLEMATIKA

- dostatnost i kvaliteta upitna
- polarizacija praksa kod poslodavca v. praksa u praktikumu
- praksa kod poslodavca
  - kuhari/konobari – dobrodošli na praksu i adekvatno novčano nagrađeni
  - teško osmisliti kvalitetnu praksu za HTT - poslodavci neskloni plaćanju tih učenika
- Zakon o strukovnom obrazovanju
  - ne daje jasan okvir za kvalitetnu provedbu prakse kod poslodavca
  - ne prepoznaje sezonsku prirodu turističkog poslovanja (praksa u ljetnom razdoblju, rad poslije 20h za maloljetnike)
- slaba koordinacija poslodavaca i strukovnih učitelja u praćenju učenika na praksi kod poslodavca
- sa školama teško dogovoriti kontinuitet prakse

Praksa

PREPORUKE

- **Nagrada najboljem poslodavcu – poticanje izvrsnosti mentora poslodavca**
- **Osmisliti financijske poticaje za poslodavce kod kojih se obavlja stručna praksa**
- **Razviti sustav (e-learning) za obrazovanje mentora-poslodavca**

Problematika nastavnika i škola

- **Nedostatak praktičnih znanja i vještina nastavnika**
  - u nastavu dolaze direktno s fakulteta, sa završenim ekonomskim ili sličnim fakultetom, bez specifične naobrazbe za predmete koje predaju
  - nedostaju praktična znanja koja bi prenijeli učenicima pa se usmjeravaju na teoriju
  - niska razina motivacije za dodatno obrazovanje
  - nemaju obavezu kontinuiranog obrazovanja i usavršavanja
- **Mreža škola**
  - usitnjena – mogu li se programi s manje od 10 polaznika izvoditi kvalitetno?
  - škole s manjim brojem učenika nemaju adekvatne praktikume
  - nedovoljna financijska sredstva za repro-materijal na školskoj praksi
- **Otpor prema promjenama**
  - teže zadržati učenike u školi kako bi osigurali dovoljan fond sati nastavnicima
  - opiru se uvođenju novih tehnologija (npr. uvođenje rezervacijskog sustava Amadeus, software za kampove)

Mreža škola i kvaliteta populavanja

PREPORUKE

- Osnivanje regionalnih i/ili tematskih centara izvrsnosti
- Uspostaviti sustav nagrađivanja nastavnika za poticanje izvrsnosti
- Osmisliti program prakse nastavnika kod poslodavca

Problematika usklađenosti SSO i tržišta rada

- **Upisna politika neusklađena s potrebama tržišta**
- **‘Kratki spoj’ u komunikaciji – Sektorsko vijeće to ne može premostiti**

POSLODAVCI

- dobro znaju potrebe za radnom snagom, to nemaju kome reći
- osmišljavaju vlastite programe mentorstva/obučavanja učenika na praksi
- ne mogu pratiti sve detalje reforme obrazovnog sustava
- doživljavaju sebe kao ‘slabe’ partnere obrazovnom sustavu
- slabo razlikuju ‘školski’ od JMO programa
- škole ne žele suradnju

OBRAZOVNI SEKTOR

- balansira između potreba učenika/roditelja, nastavnika i tržišta rada u velikom i tromom sustavu otpornom na promjene
- vodi računa da su zastupljeni općeobrazovni predmeti kao garancija sposobnosti kontinuiranog učenja i usavršavanja – poslodavci to ne razumiju
- poslodavci pretjeruju u važnosti prakse kod poslodavca
- poslodavci nezainteresirani za suradnju sa školama

Kvaliteta SSO-a za T&U

PREPORUKE

- **Upoznati poslodavce s reformom obrazovanja i potaknuti ih na aktivnije sudjelovanje**
- **Aktivno surađivati s HZZ u izradi standarda zanimanja**
- **Aktivno sudjelovati u inicijativama vezanim za vanjsko vrednovanje strukovnog obrazovanja**

Zaključno:

- **MINT može djelovati samostalno u aktivnostima koje se odnose na:**
  - nastavak popularizacije turističko-ugostiteljskih zanimanja kako bi se u njih upisivali što bolji i motiviraniji učenici
  - razvijanje svijesti poslodavaca o važnosti strukovnog obrazovanja za poslove u turizmu i ugostiteljstvu te prednosti zapošljavanja osoba sa strukovnim kvalifikacijama
  - unapređenje kvalitete praktične nastave u školama i kod poslodavaca, kroz razne mehanizme (poticanje suradnje škole i poslodavaca, sustava nagrađivanja, primjera dobre prakse, izrade raznih edukativnih materijala za organizaciju rada učenika na praksi i njihovog praćenja
  - uspostavljanje centara izvrsnosti

Zaključno

- **U procesima koji se odnose na prilagođavanje SSO u T&U zanimanjima MINT se može nametnuti kao partner:**
  - zagovarati osnivanje regionalnih obrazovnih centara za turizam i ugostiteljstvo putem sektorskog vijeća, ASOO, MZOS i ostalih dionika,
  - osigurati kvalitetan rad Sektorskog vijeća kroz asistiranje u pripremi sjednica sektorskog vijeća, ažuriranje profila sektora i sl.
  - osigurati kvalitetan i konstruktivan doprinos poslodavaca u modernizaciji strukovnog obrazovanja u turizmu i ugostiteljstvu tako što će ih informirati o procesu reforme i potaknuti na sudjelovanje u tom procesu
  - osigurati obrazovanje za trenutno zanemarena zanimanja (npr. hotelski wellness, animacija), za turizam posebnih interesa (sukladno strategiji razvoja proizvoda) te za zanimanja budućnosti kroz izradu modularnih kurikuluma za stjecanje parcijalnih kvalifikacija suradnji s ASOO, obrazovnim institucijama i strukovnim udrugama
  - pratiti odnosno aktivno poticati proces vanjskog vrednovanja strukovnog obrazovanja za turizam i ugostiteljstvo